

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 4Co/20/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8710208568
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 10. 2012
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Klenková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2012:8710208568.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD., predsedníčky senátu a sudcov JUDr. Evy Šofrankovej a JUDr. Anny Ilčinovej v právnej veci navrhovateľov 1. I. D., bytom P. O. č. XXX, 2. D. U., bytom P. O. č. XX, 3. D. D., bytom P. O. č. XXX, všetci právne zastúpení Advokátskou kanceláriou Hudzík - Novýsedlák Partners, v. o. s., so sídlom v Poprade, Mnoheľova č. 830/15, proti odporcovi Slovenskej republike - Slovenský pozemkový fond, Búdkova č. 36, Bratislava, IČO: 173 353 45, právne zastúpený JUDr. Renátou Bačárovou, PhD., LL.M., advokátkou, Advokátska kancelária so sídlom v Prešove, Jarkova č. 2, v konaní o určenie vlastníckeho práva s prísl., o odvolaní navrhovateľov proti rozsudku Okresného súdu Poprad č. k. 11C 155/2012-139 zo dňa 4. 11. 2011 takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa návrh navrhovateľov zamietol. Vyslovil, že o trovách konania rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

V odôvodnení uviedol, že na základe výsledkov vykonaného dokazovania, oboznámenia sa s obsahom pripojených listinných dôkazov, ktoré špecifikoval, zistil, že dňa 17. 11. 1948 bol vydaný výmer o vlastníctve pôdy pre k. ú D., okres E., pre právnych predchodcov navrhovateľov. Výmer bol vydaný Povereníctvom pôdohospodárstva a pozemkovej reformy podľa § 1 ods. 1 nariadenia SNR č. 104/1946 Sb. n.; týkal sa pozemkov parc. č. 3460 o výmere 698 š. s., parc. č. 3461 - roľa o výmere 94 š. s., parc. č. 3462 o výmere 107 š. s., parc. č. 3463 o výmere 717 š. s., parc. č. 3692 o výmere 717 š. s., parc. č. 3693 o výmere 680 š. s., parc. č. 3728 o výmere 346 š. s., parc. č. 3729 o výmere 381 š. s., parc. č. 3730 o výmere 482 š. s., parc. č. 3731 o výmere 450 š. s.. Vo výkaze pre obec D. je uvedená poznámka „vzdal sa celej pôdy v prospech Štátneho majetku vo J. H. v októbri roku 1949. Výmer o vlastníctve pôdy v k. ú. J. H. zo dňa 25. 2. 1949 sa týkal pozemkov parc. č. 2407 - roľa o výmere 679 š. s., parc. č. 2408 - lúka o výmere 214 š. s., parc. č. 2483/1 - roľa o výmere 49 š. s., parc. č. 2492 - roľa o výmere 536 š. s., parc. č. 2493/2 - lúka o výmere 78 š. s.. Vo výkaze výmer pre obec Veľký Slavkov je uvedená poznámka „vzdal sa pôdy v októbri roku 1949.“ Z predloženého listu pracovnej skupiny pre pozemkovú reformu v Kežmarku č. 10259/1949 zo dňa 24. 10. 1949 mal súd preukázané, že dňa 5. 11. 1949 bol uvedený list odoslaný právnym predchodcom navrhovateľov. Z obsahu listu vyplýva, že právní predchodcovia navrhovateľov sa zriekli majetku skonfiškovaného podľa Nariadenia SNR č. 104/1945 Sb. n., , ktorý im bol pridelený v k. ú. P. O., D., J. H.. Pomer prídelcu sa zmenil na pomer árendálny, a preto boli povinní zaplatiť za užívanie skonfiškovaných nehnuteľností árendu. Povereníctvo pôdohospodárstva vydalo platobný rozkaz č. 3637/50 zo dňa 7. 7. 1950, podľa zákona č. 90/1947 Zb. z. z titulu nedoplatku na árende za užívanie nehnuteľností v sume 12 303 Kčs. Súd považoval za preukázané, že dňa 12. 11. 1948 bol list zaslaný, adresovaný právnym predchodcom navrhovateľov s uvedením zaplataenia preddavku na prídelovú cenu za k. ú. J. H. vo výške 300 Kčs a následne preddavok za prídelovú cenu

v sume 900 Kčs za k. ú. D.. Listom zo dňa 24. 10. 1949 č. 10259/1949 bola predpísaná árenda za užívanie skonfiškovaných nehnuteľností v sume 1 230 Kčs s tým, že aj v súvislosti s preberaním ceny bolo uvedené, že dlžník G. D. i napriek právoplatnosti, nezaplatil z titulu árendovného za užívanie a používanie pôdy sumu 12 303 Kčs. Z uvedených listín mal súd preukázané, že v hospodárskom roku 1945 až 1949 boli právni predchodca navrhovateľov povinní zaplatiť árendu. Všetky tieto listiny boli zaslané právnym predchodcom navrhovateľov a z nich jasne vyplýva, že išlo o predpis árendálny. Zo strany právnych predchodcov navrhovateľov nešlo o vzdanie sa vlastníckeho práva, či už podľa práva platného na území Slovenska do 1. 1. 1950 alebo podľa zákona č. 141/1950 Sb.. V skutočnosti išlo o vzdanie sa prídely a toto vzdanie sa bolo dostatočne listinnými dôkazmi preukázané.

Navyše výmer zo dňa 17. 11. 1948 neobsahuje odtlačok pečiatky orgánu, ktorý výmer vydal, ako aj neurčoval prídellovú cenu, a preto ho súd nepovažoval za platnú listinu, na základe ktorej prešlo vlastnícke právo sporných nehnuteľností na právnych predchodcov navrhovateľov. Súd považoval za preukázané, že právni predchodcovia navrhovateľov sa prídely vzdali, a preto sa ich vzťah zmenil na árendálny, podľa ktorého im bola predpísaná suma za užívanie pôdy. Pozemky iba užívali a za takéto užívanie mali štátu platiť odplatu, t. j. árendu. Za stavu, keď k predmetným nehnuteľnostiam neperfektným výmerom právni predchodcovia navrhovateľov nenadobudli vlastnícke právo, neprichádza do úvahy ani zánik vlastníckeho práva. Z dôvodu, že výmer zo dňa 25. 2. 1949 neobsahoval odtlačok pečiatky orgánu, ktorý výmer vydal, ani podpis povereníka, pričom neurčoval prídellovú cenu, nepovažoval to súd, za bezplatne pridelovaný majetok podľa § 19 ods. 3 Nariadenia SNR č. 104/1945 Sb. n., . Vzdanie sa prídely v zmysle ust. § 132 stredného Občianskeho zákonníka znamenalo, že vlastníctvo k sporným nehnuteľnostiam nadobudol opätovne štát.

Súd poukázal aj na ust. § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku s tým, že návrh navrhovateľov zamietol z dôvodu, že prídellové listiny nie sú vkladuschopnými verejnými listinami. Výmer o vlastníctve pôdy v zmysle obyčajového práva nebol zapísaný do pozemnoknižných vložiek. V tom čase platil intabulačný princíp, podľa ktorého sa vlastníctvo nadobúdalo zápisom do pozemkovej knihy.

Súd posúdil nárok navrhovateľov na určenie vlastníckeho práva aj s inom právnou skutočnosťou, než nadobudnutie vlastníckeho práva zápisom do pozemkovej knihy, a to na základe vydržania. Vydaním výmeru o vlastníctve pôdy, ktorá bola právnym predchodcom navrhovateľov riadne odovzdaná, sa ujali riadnej držby. Podľa uhorského obyčajového práva platila lehota na získanie vlastníctva k nehnuteľnostiam 32 rokov. Od 1. 1. 1951 sa podľa ust. § 115 stredného Občianskeho zákonníka s použitím ust. §§ 116, 566 zmenila na lehotu 10-ročnú, ktorá mala uplynúť k 1. 1. 1961. 10-ročná vydržacia lehota, ktorá bola počítaná od momentu zmeny Občianskeho zákonníka od 1. 1. 1951 bola však prerušená úkonom právnych predchodcov navrhovateľov, ktorí sa vzdali prídely a ich vzťah sa zmenil na árendálny. Vzdaním sa prídely došlo k pretrhnutiu plynutia vydržacej lehoty, a preto právni predchodcovia navrhovateľov sa nestali vlastníckymi pridelených pozemkov, lebo sa týchto práv v celom rozsahu vzdali.

K výroku o trovách konania súd uviedol, že o trovách konania rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

V zákonom stanovenej lehote podali proti rozsudku odvolanie navrhovateľa. Nesúhlasili so skutkovými závermi súdu prvého stupňa, ktoré považovali za nesprávne. Uviedli, že z vykonaného dokazovania nevyplýval skutkový záver, že by sa právni predchodcovia navrhovateľov prídely vzdali. O tom nesvedčia listinné dôkazy nachádzajúce sa v spise. Z týchto dôvodov namietali nesprávne právne posúdenie súdom prvého stupňa, ktoré malo za následok aj nesprávne rozhodnutie vo veci. Navrhli zrušiť napadnutý rozsudok a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Právny zástupca navrhovateľov na odvolacom pojednávaní trval na dôvodoch písomne podaného odvolania. Alternatívne navrhol zmeniť napadnutý rozsudok a návrhu vyhovieť. V prípade úspechu si uplatnil náhradu trov konania.

Právny zástupkyňa odporcu sa k doručenému odvolaniu písomne nevyjadrila. Na odvolacom pojednávaní poukázala na vyjadrenia vo veci samej v konaní pred súdom prvého stupňa. Zdôraznila, že všetky archívne listinné dôkazy, ktoré našla v archíve boli predložené do spisu. Prídely právnych predchodcov navrhovateľov boli posudzované ako celok a týkali sa k. ú. P. O., J. H. a D.. Je nesporné, že zo strany právnych predchodcov navrhovateľov došlo k vzdaniu sa prídelu, lebo následne boli povinní zaplatiť tzv. árendovné. Právna zástupkyňa odporcu uviedla, že v okrese Poprad bola bežná prax, že po pridelení nehnuteľností, následne boli nehnuteľnosti vrátené späť z dôvodu, že neboli užívané na účel, na ktorý boli určené alebo fyzické osoby, ktorým boli pridelené, nemali finančné prostriedky na zaplatenie prídelovej ceny. Napadnutý rozsudok považovala za správny. Zdôraznila, že z konečného prídelového plánu nepochybne vyplýva, že právni predchodcovia navrhovateľov sa vzdali prídelu, lebo v poznámke je uvedená táto skutočnosť. Navrhla potvrdiť napadnutý rozsudok. Uplatnila si náhradu trov odvolacieho konania.

Krajský súd v Prešove (ďalej len odvolací súd) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 10 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov, ďalej len O. s. p.), vzhľadom na včas podané odvolanie (§ 204 ods. 1 O. s. p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 212 O. s. p., s nariadením odvolacieho pojednávania (§214 ods. 1 písm. a) O. s. p.) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľov nie je dôvodné.

Úlohou odvolacieho súdu v odvolaní namietanom nesprávne právne posúdenie bolo zistiť, či súd prvého stupňa na zistený skutkový stav správne aplikoval príslušné právne predpisy.

Nesprávnym právnym posúdením veci sa rozumie omyl súdu pri aplikácii práva. O omyl v aplikácii práva ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, než ktorý mal použiť, alebo ak síce použil správny právny predpis, ale ho nesprávne vyložil.

Oboznámením sa s obsahom spisu, výsledkami vykonaného dokazovania, ako aj z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolací súd zistil, že súd prvého stupňa na základe výsledkov vykonaného dokazovania dospel k správnym skutkovým záverom ohľadne vzdania sa prídelu právnych predchodcov navrhovateľov. Táto namietaná skutočnosť nebola opodstatnená. V súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov vyplývajúcou z ust. § 132 O. s. p., súd vyhodnotil vykonané dôkazy jednotlivo, i vo vzájomnej súvislosti, na základe ktorých dospel k záveru, že právni predchodcovia navrhovateľov sa vzdali prídelových nehnuteľností vedených v k. ú. J. H. a D.. Táto skutočnosť nepochybne vyplýva aj z predložených listinných dôkazov odporcom, najmä z konečného prídelového plánu a vyznačenej poznámky k právnym predchodcom navrhovateľov. Táto namietaná skutočnosť nebola opodstatnená. Je pravdou, že v spise sa nenachádza výslovné vzdanie sa prídelu podpísané právnymi predchodcami navrhovateľov, avšak v komplexe zhodnotenia všetkých listinných dôkazov možno dospieť k záveru, že k takémuto vzdaniu sa prídelu došlo. Pokiaľ by k takému úkonu nedošlo, takáto skutočnosť by ani nevyplývala z listinných dôkazov predložených z archívu samotným odporcom. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na listinný dôkaz vydaný Pracovnou skupinou pre pozemkovú reformu v Kežmarku zo dňa 24. 10. 1949 (v spise na č. l. 11), evidovaný pod č. 10259/1949 adresovaný právnym predchodcom navrhovateľov, z ktorého vyplýva, „že tým, že sa zriekli majetku skonfiškovaného v k. ú. D. a J. H., okrem iného aj k. ú. P. O., ktorá však nebola predmetom konania, zmenil sa ich pomer prídelu na pomer árendálny.“ Z tohto dôvodu im za užívanie pozemkov v hospodárskych rokoch 1945 až 1949 bola vymeraná árenda celkom vo výške 12 300 Kčs. Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ sa právni predchodcovia navrhovateľov vzdali pridelených nehnuteľností, následne sa nemohlo od pridelenia nehnuteľností výmerom Povereníctva pôdohospodárstva pozemkovej formy zo dňa 3. 11. 1948 č. 14666/48 nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v k. ú. J. H. parc. č. 2407, 2408, 2483/1, 2492 a 2493/2 a výmerom č. 15609/48 zo dňa 26. 10. 1968, pridelené nehnuteľnosti parc. č. 3460, 3461, 3462, 3463, 3692, 3693, 3728, 3729, 3730, 3731 v k. ú. D., posudzovať splnenie zákonných podmienok pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním z titulu dobromyseľnej držby nehnuteľnosti po dobu určenú zákonom. Aj na tú skutočnosť súd prvého stupňa správne poukázal.

Nesprávne však súd prvého stupňa uviedol, že výmer zo dňa 17. 11. 1948 tým, že neobsahuje odtlačok pečiatky orgánu, ktorý výmer vydal, a tým, že neurčoval prídelovú cenu, ho nemožno považovať za platnú listinu, na základe ktorého by prešlo vlastníctvo sporných nehnuteľností na právnych predchodcov navrhovateľov.

K posúdenie výmerov o vlastníctve pôdy vydaných na základe nariadenia SNR č. 104/1946 Zb. n. zo dňa 5. 9. 1946 o vydávaní výmerov o vlastníctve pôdy pridelenej podľa nariadenia SNR č. 104/1945 Zb. n. v znení nariadenia SNR č. 64/1946 Zb. n. , odvolací súd poukazuje na ust. § 1 ods. 2 nariadenia SNR č.104/1946 Zb. n., vyplýva , že výmer o vlastníctve pôdy je verejnou listinou dokazujúcou vlastnícke právo prídelcu k pridelenej pôdohospodárskej nehnuteľnosti, na základe ktorej príslušný knihovný súd urobí záznam vlastníckeho práva v prospech prídelcu bez podmienky dodatočného ospravedlnenia. Orgánom oprávneným vydávať výmery prídelcom je povereníctvo pôdohospodárstva pozemkovej reformy, ktoré môže aj pred zaplatením prídelovej ceny vydávať prídelcom výmery o vlastníctve pôdy pridelenej im podľa nariadenia SNR č. 104/1945 Zb. n. v znení nariadenia SNR č. 64/1946 Zb. n. .

Výmery a prídelové listiny ako verejné listiny, boli a aj sú v súčasnosti dokladmi o vlastníctve prídelcov k prideleným nehnuteľnostiam a sú vkladuschopnými listinami, spôsobilými pre zápis vlastníckeho práva do katastra nehnuteľnosti. Mimo rámec správneho súdnictva, všeobecný súd nie je oprávnený skúmať vecnú správnosť správneho aktu; môže ho preskúmať len so zreteľom na to, či ide o akt nulitný (ničotný). Nulitným aktom je správny akt, vydaný tzv. absolútne vecne nepríslušným správnym orgánom, z ktorého nevznikajú žiadne právne následky, na rozdiel od aktu neplatného, pri ktorom sa uplatní prezumpcia jeho správnosti, až do doby zrušenia jeho účinkov (zrušením alebo zmenením). (Zo súdnej praxe č. 44/2005).

Namietané nesprávne skutkové závery súdu prvého stupňa, v dôsledku ktorých by vec nesprávne právne posúdil, neboli opodstatnené. Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny v súlade s ust. § 219 ods. 1 O. s. p..

Podľa ust. § 224 ods. 1 O. s. p., ustanovenia o trovách konania pred súdom prvého stupňa platia i pre odvolacie konanie.

Ak odvolací súd rozhoduje o odvolaní proti rozhodnutiu vo veci samej, ktorým nebolo rozhodnuté o trovách konania z dôvodu postupu podľa § 151 ods. 3, o trovách odvolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa.

O trovách odvolacieho konania účastníkov rozhodne súd prvého stupňa, ktorý doposiaľ o trovách konania nerozhodol.

Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozsudku odvolanie nie je prípustné.